

Flor de tardor

Autumn Flower

Hanna Jarzabek¹

La Maite (75 anys), és una de les protagonistes del meu foto-reportatge sobre les persones LGTB grans. La vaig conèixer a les Jornades d'Associacions LGTB Cristianes, organitzades fa un parell d'anys a Catalunya, a les quals vaig assistir per realitzar un altre projecte. Durant un dels àpats, la Maite i dues de les seves amigues van seure al meu costat i així va començar un diàleg que va continuar durant mesos.

Em van impressionar aquestes tres donetes de més de 70 anys, plenes d'energia i de bon humor, ja que es notava que tenien ganes de fer moltes coses i de gaudir de la vida. Durant els dies de la trobada vàrem parlar una mica de tot: de la vida, la religió, l'amor, el passat i, sobretot, vam riure molt. Una nit, vam anar al mar a fer una passejada amb tots els participants de la trobada. A la tornada, jo anava amb la Maite i les seves

Per citar l'article: JARZABEK, Hanna. Flor de tardor. *Revista de Treball Social*. Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, agost 2016, n. 208, pàgines 175-178. ISSN 0212-7210.

¹ Fotògrafa.

dues amigues, era ja plena nit i al dia següent ens havíem de llevar d'hora, però elles estaven carregades de ganes de quedar-se, donar una altra volta, gaudir més. Finalment, crec que vam ser de les últimes a tornar a l'alberg.

L'endemà vaig explicar a la Maite el meu projecte sobre les persones LGTB grans i em va dir simplement: "Vine a Madrid i ja veurem". Alguns mesos més tard agafava l'autobús de Barcelona a Madrid, amb la idea de quedar-me a casa de la Maite durant una setmana.

Sabia que la Maite vivia en un edifici de pisos per a gent gran al qual es va mudar fa uns quatre anys, per estar a prop de la seva filla i ocupar-se de les seves nétes. Trobar-la allí, en aquest nou entorn, em va fer descobrir una altra faceta de la seva vida. La Maite que jo coneixia, amb el seu gran somriure i plena d'energia, es transformava en una altra persona en aquest edifici per a gent gran.

Durant aquella visita vam passar molt de temps parlant a casa seva. La Maite em va obrir les portes a la seva vida i al seu passat sense amagar res. Però de cara al seu entorn, vivia molt tancada i aïllada. De tant en tant, als passadissos de l'edifici, trobàvem algun veí a qui la Maite saludava, però en general, l'intercanvi no passava gaire d'un simple "Hola, com està?". El contrast amb la persona que jo havia conegut a la trobada LGTB va ser molt espectacular.

Durant la meua estada en aquell edifici, mai ens vam asseure a fer un cafè, xerrar o compartir menjar amb cap veí. Quan trobàvem algú a l'ascensor o al passadís, la Maite em presentava sempre com una amiga que li feia una visita. Un dia li vaig preguntar per què no deia que jo era una fotògrafa que li estava fent un reportatge. Després d'un silenci em va dir, mirant a un altre costat: "Aquí ningú sap que sóc lesbiana. Millor no explicar-los res".

Jo sabia que la Maite, fa tot just 10-15 anys, havia participat molt activament en associacions LGTB i feministes i havia viscut de manera oberta. El 2005, quan a Espanya es va legalitzar el matrimoni i l'adopció homosexuals, va participar fins i tot en un programa de televisió, "Espejo Público", explicant la seva experiència com mare lesbiana. Com era possible que aquesta persona, tan oberta i activa en el passat, evités ara el tema en el seu entorn més proper?

Vaig prosseguir amb les meves preguntes i finalment la Maite em va dir: "Aquests temes produeixen aquí un rebuig total. Per a molts som com tigresses assalta-dones. A una veïna la titllen de 'lesbiana' només per portar pantalons. No tinc ni idea de si ho és o no. Però tant de bo aquesta dona vingués un dia a dir-me: 'Maite, ¡que sóc així!'. Quina alegria em donaria! Ja no em sentiria tan sola aquí! "

Després de la meua estada a Madrid, vaig seguir mantenint contacte amb la Maite i un dia em va trucar dient que s'anava a reunir a Sitges amb una parella d'amigues d'Argentina, que

passaven les seves vacances a Europa. Hi vaig anar, amb la idea de passar el dia amb elles. Quan la Maite em va obrir la porta, vaig veure novament a la persona que coneixia de la nostra primera trobada: la que portava dins el plaer de viure i l'energia per fer coses, la que tenia sempre el somriure als llavis i no parava de fer broma. Vam passar juntes el dia sencer, menjant, passejant, rient-nos de tot. A la nit vam anar a un bar a veure un espectacle transvestit. La Maite feia broma amb la gent, mirava a les dones llançant somriures seductors, de nou plena de vida i energia.

Aquell dia a Sitges mostrava encara amb més claredat el molt que Maite s'"autocensurava" a casa seva de Madrid. La pregunta que jo em feia era: Quantes persones es troben en la mateixa situació, sense que ningú se n'adoni?

La Maite té 75 anys. Des de petita sentia alguna cosa especial per algunes amigues, però no sabia què era. Era rebel, pujava als arbres i a les teulades. Era una 'Matxota', com deia la seva mare. Als 18 anys va decidir entrar en un convent i hi va passar més de 8 anys. Encara que allà se sentia feliç, al mateix temps no aconseguia lluitar contra la seva naturalesa. Tenia forts mals de cap, insomnis i es posava agressiva. Anava a un psicòleg, però realment no li podia explicar res ja que mai estava a soles amb ell. L'únic a qui podia explicar més coses era el seu confessor, que la incitava a dominar-se i lluitar contra el "pecat" que portava dins. Finalment el psicòleg li va aconsellar que deixés el convent.

Després de sortir, va passar per un període tumultuós d'experiències bisexuals. Es va quedar embarassada i va arreglar un matrimoni amb un home, arribant a tenir dos fills. La relació va anar malament. Durant anys va intentar ser la dona i mare perfecta. Va lluitar amb ella mateixa fins que un dia ja no va poder més. El dia de Nadal, amb el seu fill de 9 anys i la seva filla de 8, va marxar de casa amb bicicleta. Quan finalment va decidir revelar la seva orientació a la seva família, al contrari del que temia, va rebre molt suport i comprensió. La seva mare li va enviar una carta en què li deia: 'El teu pare i jo sempre hem sabut que eres diferent'.

La Maite es va enamorar de la Rosa a primera vista. Ella també tenia fills, i juntes van formar una gran família. Van ser molt feliços durant 14 anys. En públic es feien passar per cosines. Totes dues eren cuidadores i temien per la seva feina. Al barri la gent se n'adonava. A vegades trucaven per telèfon i cridaven: 'Tortillera, fastigosa, lesbiana!'. La Maite i la Rosa intentaven no donar-hi importància, sabent que com elles n'hi havia moltes altres.

Avui moltes d'aquestes dones segueixen tractant de passar desapercebudes. La invisibilitat els dóna llibertat però, d'altra banda, en moltes ocasions no poden compartir les seves vivències. Avui, cada vegada que miro aquesta foto penso en totes aquestes persones que "s'apaguen" per falta de suport i

de seguretat emocional. La seva realitat no és radicalment diferent de la de qualsevol altra persona d'edat avançada, però en moltes ocasions els seus problemes es manifesten amb més intensitat. En general viuen sols, i fins i tot si tenen parella en la seva joventut no van poder formar una família o van tenir conflictes amb ella. Apropant-se a la vellesa, alguns "tornen a l'armari", sobretot si han d'entrar en una residència per a gent gran on s'apaguen a poc a poc, guardant les seves intimitats en el seu interior i tornant a les estratègies de funcionament que van haver de desenvolupar quan eren joves.

